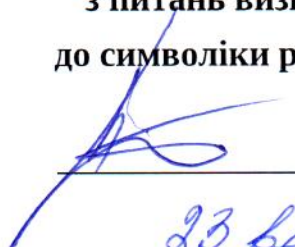

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики**

Віктор БРЕХУНЕНКО
23 вересня 2025 р.

**Фаховий висновок щодо належності об'єктів
(географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності,
пам'ятників і пам'ятних знаків), присвячених російській радянській
письменниці, перекладачці, журналістці Інбер Вірі Михайлівні (1890–1972),
до символіки російської імперської політики**

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

українофобія – дискримінаційні дії, публічно висловлені заклики, у тому числі в медіа, у літературних та мистецьких творах, що заперечують суб'єктність Української держави, української нації, боротьбу проти підкорення, експлуатації, асиміляції Українського народу, а також правомірність захисту політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитку української національної державності, науки, культури, зневажають питомі етнокультурні ознаки українців, ігнорують українську мову та культуру.

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі, зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури); зображення гасел, цитат осіб, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень гасел, цитат, пов'язаних із захистом політичних, економічних, культурних прав

Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури), працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів; назви населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топонімії населених пунктів, підприємств, установ, організацій на території України, яким присвоєні імена або псевдоніми осіб, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури).

Предмет експертизи: відповідність об'єктів (географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятників і пам'ятних знаків), присвячених російській радянській письменниці, перекладачці, журналістці **Інбер Вірі Михайлівні (1890–1972)**, вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (далі – Закон).

Інбер Віра Михайлівна (дівоче прізвище Шпенцер; псевд.: Старый Джон, Гусь Хрустальный; 1890–1972) – російська радянська письменниця, перекладачка, журналістка. Лауреатка Сталінської премії (1946). Нагороджена трьома орденами Трудового червоного прапора (1969; 1967; 1970), орденом Знак пошани (1939). Її доробок є частиною літературної спадщини радянської епохи, що має виразні впливи російського соціокультурного поля. За художньо-естетичними показниками належала до третьорядної когорти письменників офіційного радянського літературного канону.

Як поетеса дебютувала в журналі «Солнце России» (1912). Згодом проживала у Франції та Швейцарії (1910–1914). Після повернення до Одеси (1914) виступала в місцевому літературно-артистичному клубі, писала п'єси, грала в них.

У 1922 р. переїхала до Москви. Належала до групи конструктивістів, публікувала подорожні нариси та оповідання в журналах «Огонек», «30 дней», «Красная нива», «Прожектор». Як кореспондентка московських газет проживала в Парижі, Брюсселі й Берліні (1924–1926). Була членом Правління спілки письменників СРСР, членом редколегії журналу «Знамя» (спочатку, з 1931 р. журнал мав назву «ЛОКАФ» – видання «Літературного об'єдинення Красной армии и флота», назва «Знамя» – з 1933 р.; з 1934 р. – орган Спілки письменників СРСР); брала участь у переслідуваннях інакодумців радянською системою. Переважну більшість творів В. Інбер написано на замовлення радянської влади, усі вони ідеологічні.

Брала участь в інформаційній кампанії з відкриття Біломорсько-Балтійського каналу імені Сталіна, який збудували в'язні Белбатлагу (Біломорсько-Балтійського виправно-трудового табору). У 1933 р. НКВС СРСР організував поїздку 120 радянських письменників на Біломорсько-Балтійський канал, із яких 36, зокрема й В. Інбер, стали співавторами пропагандистської книги «Беломорско-Балтийский канал имени Сталина» (1934). Переважно (і у творах для дітей) писала про індустріалізацію, п'ятирічні плани, успіхи соціалізму та радянського суспільства. У період блокади Ленінграда під час Другої світової війни перебувала в місті й висвітлювала події тих днів у творах, зокрема в поемі «Пулковский меридиан» (1942, 1943, 1944, 1946) (за яку отримала Сталінську премію), мемуарній прозі «Почти три года. Ленинградский дневник» (1946, 1947).

Авторка пропагандистських віршів, присвячених В. Леніну («Пять ночей и дней (На смерть Ленина)» (1924), «Апрель. Стихи о Ленине» (1960; 1963)), поеми «Народжені в Жовтні» (1929) тощо.

Залишила спогади про Ю. Олешу (1960), Е. Багрицького (1962) та ін.

Отже, Віра Інбер є особою, яка публічно, зокрема в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримувала, глорифікувала або виправдовувала російську імперську політику.

На підставі викладеного **об'єкти (географічні об'єкти, назви юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятники і пам'ятні знаки), присвячені російській радянській письменниці, перекладачці, журналістці Інбер Вірі Михайлівні (1890–1972), відповідно до частини 1 статті 2 Закону, належать до символіки російської імперської політики.**

Передбачені чинним законодавством **обмеження поширюються лише на віднесені до російської імперської політики об'єкти, що розміщені/перебувають у публічному просторі.**

Згідно із частинами 2, 3 статті 5 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», заборона не поширюється на використання символіки російської імперської політики в Музейному фонді України, Національному архівному фонді України, у приватних колекціях та приватних архівних зібраннях, у бібліотечних фондах на різних носіях інформації. Заборона не поширюється також на випадки використання символіки російської імперської політики (за умови, що це не приводить до виправдання і глорифікації російської імперської політики): в експозиціях музеїв, на тематичних виставках; у процесі наукової діяльності, зокрема під час проведення наукових досліджень та поширення їхніх результатів у незаборонений законодавством України спосіб; під час показу, опису, реконструкції (зокрема історичної) або в інший спосіб відтворення історичних подій; у творах мистецтва; у посібниках, підручниках та інших матеріалах наукового, освітнього і навчального характеру, які використовуються

у навчальному, навчально-виховному і освітньому процесах; в інформаційних, інформаційно-аналітичних програмах та документальних фільмах. Таким чином, передбачені Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» обмеження не поширюються на дослідження життя та творчої спадщини Віри Інбер, зберігання, купівлю/продаж, читання видань її творів, експонування пов'язаних із письменницею предметів та документів у музейних закладах тощо.

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович

СОКИРКО Олексій Григорович